

چشم‌انوار

www.ketab.ir

شرح چهل حدیث از امه الطهارة
ع

چشمه انوار (شرح چهل حدیث از ائمه اطهار علیهم السلام)

آیت الله حاج شیخ محسن وحید خراسانی دامت برکاته

ناشر: مدرسه الامام باقر العلوم (علیه السلام)

چاپ اول: ۱۴۰۳

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپخانه: نگین

شابک: ۹ - ۲۹ - ۷۳۰۴ - ۶۲۲ - ۹۷۸

قم، خیابان صفائیه، کوچه ۳۷، پلاک ۲۱، تلفن ۳۷۷۴۳۲۵۶ - ۰۲۵

سرشناسه	: وحید خراسانی، محسن، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: چشمه انوار: شرح چهل حدیث از ائمه اطهار علیهم السلام / محسن وحید خراسانی.
مشخصات نشر	: قم: مدرسه الامام باقرالعلوم علیه السلام، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۶ ص.
شابک	: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۷۳۰۴ - ۶۲۲ - ۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فبا
عنوان دیگر	: شرح چهل حدیث از ائمه اطهار علیهم السلام.
موضوع	: اربعینیات -- قرن ۱۴ -- نقد و تفسیر
	Arba'inat -- 20 th century -- Criticism and interpretation
	اربعینیات -- قرن ۱۴
	Arba'inat -- 20 th century
	احادیث شیعه -- قرن ۱۴ -- نقد و تفسیر
	Hadith (Shiites) -- Texts -- 20 th century -- Criticism, interpretation, etc
رده بندی کنگره	: BP ۱۴۳ / ۹
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۲۱۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۶۸۶۵۰۰

برای ارتباط با دفاتر حضرت آیت الله العظمی وحید خراسانی (مد ظله العالی) با شماره های زیر تماس بگیرید

۰۲۵ - ۳۷۴۷۵ | ۰۲۱ - ۲۶۶۰۰۳۳۱ و ۲۶۶۰۰۳۳۰ | ۳۳۵۱۱۰۰۰ و ۳۳۲۵۰۱۷۸ - ۰۵۱

مراکز پخش:

- ۱) قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف، واحد ۴۴، تلفن ۳۷۷۴۴۹۸ - ۳۷۷۴۴۱۳
- ۲) قم، خیابان صفائیه، بعد از کوچه ۳۹، پلاک ۷۵۹، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۳۷۷۲۰۱۱ - ۳۷۷۲۰۰۱
- ۳) تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، پلاک ۶۱، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۶۶۴۶۴۱۴۱
- ۴) مشهد، چهارراه شهداء، کوچه خوراکیان، مجتمع گنجینه کتاب، فروشگاه دلیل ما، تلفن ۳۳۳۲۷۱۱۳ - ۵
- ۵) اصفهان، چهارراه تختی، اول خیابان مسجد سید، خدمات فرهنگی فدک، تلفن ۳۳۲۰۵۴۸۵
- ۶) اهواز، خیابان حافظ، بین سیروس و سلمان فارسی، کتابفروشی رشد، تلفن ۳۳۲۱۶۳۵
- ۷) شیراز، خیابان احمدی، روبروی چشم پزشکی تجابت، کتابفروشی شاه چراغ، تلفن ۳۳۲۲۱۹۱۶

فهرست مطالب

پیش‌سخن..... ۱۱

فرایشات رسول خدا ﷺ

(۱) حاملان قرآن عارفان بهشت ۱۵

دو نوع عرفان ۱۵

مقام عارفان ۱۶

ارتباط عارفان بهشتی با قرآن ۲۰

ثواب قرائت قرآن و هدیه آن ۲۰

مراتب حمل قرآن ۲۱

تفاوت حمل قرآن به حدیث و حفظ آن ۲۱

(۲) نه سفارش پروردگار ۲۲

وصیت از چه کسی به چه کسی؟ ۲۲

۱- اخلاص در عمل در نهان و آشکار ۲۳

۲- عدل در حال رضا و غضب ۲۴

۳- میانه روی در حال فقر و توانگری ۲۴

۴- گذشتن از کسی که به من ستم کرده ۲۴

۵- عطا و بخشش به کسی که از من دریغ کرده ۲۵

۶- صلّه با کسی که با تو قطع کرده ۲۵

۷- سکوت همراه با فکر ۲۵

۸- ذکر بودن نطق ۲۶

۹- عبرت بودن نگاه ۲۶

(۳) محبوب‌ترین بندگان، نزد خداوند ۲۹

هدایت، بالاترین نفع ۲۹

وجوب آموزش بعضی احکام ۳۱

قیام به حق پروردگار ۳۱

- محبوب آنان، کار خیر و معروف ۳۲
- (۴) نیاز مؤمن ۳۳
- لحظه به لحظه یادگیری ۳۳
- حلم و بردباری در کارها ۳۴
- چراغ عقل ۳۴
- صبر، امیر لشکر ۳۵
- نسبت مؤمن با مدارا ۳۶
- رابطه مؤمن با بر و نیکویی ۳۶
- تقوی، حسب و جایگاه مؤمن ۳۶
- اصلاح مال، مروت مؤمن ۳۷
- اصلاح جامعه با عمل به دستور ائمه علیهم السلام ۳۷
- (۵) بزرگ‌ترین هم انسان ۴۱
- حقایق مورد غفلت ۴۱
- سه لطف برای همت بر آخرت ۴۲
- کسی که بالاترین همت او دنیا باشد ۴۴
- اثر عجیب کلمات نورانی اهل بیت علیهم السلام ۴۵
- (۶) چهار امر لازم برای هر خردمند ۴۷
- ویژه بودن امت اسلام ۴۷
- ۱- گوش فرا دادن به علم ۴۸
- ۲- حفظ کردن علم ۴۸
- ۳- نشر دادن علم ۴۹
- ۴- عمل کردن به علم ۴۹
- (۷) ریشه بی‌باکی ۵۰
- انسان و آنچه در مورد او گفته می‌شود ۵۰
- هر روز بهتر از دیروز ۵۱

فایات حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام)

- ۸) شکایت به خدا نه از خدا..... ۵۳
- ۹) چند گوهر درخشان..... ۵۵
- ۱- عزت مؤمن، غنای او از مردم..... ۵۷
- ۲- قناعت، مال بی پایان..... ۵۸
- ۳- آثار یاد مرگ..... ۵۸
- ۴- شمردن سخن از اعمال..... ۵۸
- ۱۰) چند هشدار..... ۶۰
- ۱- ترک گناه آسان تر از توبه..... ۶۰
- ۲- ساعتی شهوت رانی و حزن و اندوه طولانی..... ۶۱
- ۳- رسوایی دنیا با مرگ..... ۶۱
- ۱۱) در امان از شر روزها..... ۶۲
- ۱۲) جز از ما نگیر از ما باش..... ۶۳
- کمیل و دعای کمیل..... ۶۳
- تنها از آنها گرفتن..... ۶۴
- ۱۳) فقیه به حق..... ۶۶
- حقیقت فقه..... ۶۶
- نشانه های فقیه حقیقی..... ۶۷
- ۱۴) سه جمله تکان دهنده..... ۶۹
- ۱- گناهان، بیشتر از حسنات..... ۶۹
- ۲- غفلت بیشتر از یادآوری..... ۶۹
- ۳- نعمت ها افزون تر از اعمال..... ۷۰
- عقلی نبودن استحقاق ثواب..... ۷۰
- ۱۵) کم دیدن کار خیر و افزون دیدن کار شر خود..... ۷۱
- دو کلمه و اصلاح جامعه..... ۷۲

- ۷۴ (۱۶) ترس فقر و طلب فخر
- ۷۵ دو قسم فخر
- ۷۶ (۱۷) مرض قلب و تقوای قلب
- ۷۸ رتبه تقوای قلب
- ۷۹ راه میانبر
- ۸۱ (۱۸) حُسن رفتار با برادران

فرایشات حضرت صدیق طاهره علیه السلام

- ۸۳ (۱۹) نماز زداينده کبر
- ۸۶ (۲۰) حکمت ثواب و عقاب الهی
- ۸۶ اعجاب و عظمت خطبه حضرت زهرا علیها السلام
- ۸۸ جعل ثواب و وضع عقاب مصلحت بندگان

فرایشات حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام

- ۹۰ (۲۱) بیناترین چشم و شنواترین گوش و سالم ترین راه
- ۹۱ روحانیت و انجام وظیفه
- ۹۳ (۲۲) مشاوره و هدایت

فرایشات حضرت امام حسین علیه السلام

- ۹۵ (۲۳) استدراج خداوند

فرایشات حضرت امام زین العابدین علیه السلام

- ۹۸ (۲۴) مفتون و مغرور و مستدرج
- ۹۹ مفتون به تعریف مردم
- ۹۹ مغرور به عیب پوشی خدا
- ۹۹ مستدرج به نیکی پروردگار
- ۱۰۱ (۲۵) دلائل و نشانه های سه چیز

- نشانه‌های مقبولیت ۱۰۱
- علامات اسباب جهل ۱۰۲
- علامات عالم ۱۰۲
- (۲۶) پرسش از عمر و مال ۱۰۴
- سختی سؤال ۱۰۵

فرایشات حضرت امام محمد باقر علیه السلام

- (۲۷) خود فریبی و غش در نفس ۱۰۸
- (۲۸) نبود واعظ نفسانی ۱۱۱

فرایشات حضرت امام صادق علیه السلام

- (۲۹) حقیقت مرّوت ۱۱۴
- (۳۰) آنچه بعد از مرگ انسان برایش می ماند ۱۱۶
- (۳۱) گرفتن از حق و صرف در حق ۱۱۸
- پاکی دین دلیل بر عصمت و پاکی پیشوای دین ۱۱۹
- (۳۲) پرهیز از مصاحبت و همراهی پنج نفر ۱۲۰
- (۳۳) حذر از سه گروه مردم ۱۲۳
- (۳۴) ثواب نفس مهموم ۱۲۵
- ثواب اندوه برای اهل بیت علیهم السلام ۱۲۶
- ثواب پوشاندن اسرار اهل بیت علیهم السلام ۱۲۷

فرایشات حضرت امام موسی بن جعفر علیه السلام

- (۳۵) عجب و آثار بد آن ۱۲۸
- دردی که درمان نمی شود ۱۲۹

فرایشات حضرت امام رضا علیه السلام

- (۳۶) گریستن و گریاندن در مصائب آل الله و احیاء امر ایشان ۱۳۲

- ۱- آشنایی با مصائب آل الله علیهم السلام ۱۳۳
- ۲- مصائب ما ۱۳۳
- ۳- گریه به خاطر آنچه بر سر ما آورده اند ۱۳۴
- ۴- تاکید نسبت به ستم امت ۱۳۴
- ۵- با ما و در درجه ما ۱۳۴
- ۶- گریه کردن و گریاندن بر مصائب اهل بیت ۱۳۵
- ۷- گریان نمی شود ۱۳۵
- ۸- نشستن در مجلس احیاء امر ما ۱۳۶
- ۹- حیات دل در روز قیامت ۱۳۶

فراشات حضرت امام جواد علیه السلام

- ۳۷ (گنج های سعادت ۱۳۷
- چهار کلید سعادت ۱۳۸

فراشات حضرت امام علیه السلام

- ۳۸ (راه یا چاه ۱۴۰
- نتیجه ایمنی از مکر خداوند: ۱۴۱
- دلائل روشن الهی: ۱۴۱

فراشات حضرت امام حسن عسکری علیه السلام

- ۳۹ (دو نکته دقیق و دو مطلب عمیق ۱۴۵
- قسمت اول: گناهی که آمرزیده نمی شود: ۱۴۶
- قسمت دوم: ظرافت شرک و دقت اخلاص ۱۴۶

فراشات حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

- ۴۰ (امام، خورشید منظومه هستی ۱۴۸
- هشت وجه شباهت ۱۴۹

پیش‌سخن

بدون تردید اساسی‌ترین رسالت حضرت خاتم انبیاء محمد مصطفیٰ -صلی الله علیه وآله وسلم- بیرون بردن مردمان از تاریکی‌های اعتقادی و عملی و اخلاقی است. چنانچه خداوند متعال این حقیقت را در کتاب نورانی خویش بیان فرموده است^(۱).

و پس از آن بزوار نیز اهل بیت معصوم ایشان علیهم‌السلام سکنداران هدایت و پیشوایان سعادت و عهده‌دار اخراج مردمان از ظلمات ضلالت به سوی نور سعادت بوده و مستطیع و چون وجود مقدسشان سراسر طهارت و پاکی و نور است^(۲) و حضرت روح القدس آنان را به نور علم و عصمت الهی تأیید و تسدید می‌کند آنچه از وجود مقدس آنان تراوش کند همه نور و رشد و هدایت است^(۳) و ضمانت قطعی از سرور پیامبران و سید رسولان الهی صلی الله علیه وآله وسلم دارند که:

۱. سوره حدید: ۹ «هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَؤُوفٌ رَّحِيمٌ»؛

سوره ابراهیم: ۱ «الرَّكِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ»؛

سوره طلاق: ۱۱ «لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ».

۲. «خَلَقَكُمُ اللَّهُ أَنْوَارًا» زیارت جامعه کبیره.

۳. «كَلَامُكُمْ نُورٌ وَأَمْرُكُمْ رُشْدٌ وَوَصِيَّتُكُمْ التَّقْوَى وَفِعْلُكُمْ الْخَيْرُ» زیارت جامعه کبیره.

«إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ أَمْرَيْنِ لَنْ تَضِلُّوا بَعْدِي مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا
كِتَابَ اللَّهِ وَعِزَّتِي أَهْلَ بَيْتِي.»^(۱)

از این جهت عالمان دینی و پیروان مکتب اهل بیت (علیهم السلام) - که میراث داران علوم نبوی و آثار علوی هستند - در حفظ و بیان و نشر کلمات نورانی و فرمایشات رُوحانی آن بزرگواران کوشیده‌اند و عده‌ای از آنان نیز به شرح کلمات روح بخش و سعادت‌آور آنان همت گماشته‌اند تا برای عموم طبقات مردم قابل استفاده‌تر باشد. و خلاصه هم کدام در این دریای طوفانی و مَوَاج دنیا به گونه‌ای رو به این کشتی نجات آورده برای بیرون آمدن از گرداب‌های ضلالت وسیله‌ای فراهم می‌نمایند.

در این میان استاد گرانقدر حضرت آیت الله حاج شیخ محسن وحید خراسانی دامت برکاته نیز با تَأَسُّی به اصحابِ اَعْلٰی مقدار و سلف صالح این مکتب نورانی و نامدار، در روزهای چهارشنبه مقداری از زمان درس خود را به توضیح مختصری از کلمات دُرربار و احادیث ائمه ابرار (علیهم السلام) در باب معارف و عقاید و به ویژه مسائل اخلاقی اختصاص داده و سالیان متمادی به این سیره حسنه پرداخته است.

و نوشتار حاضر گزیده‌ای از آن بیانات است که با عنایت حق متعال و الطاف کریمانه حضرت ولی عصر ارواحنا فداه چهل حدیث از آن به نظر شما خوانندگان گرامی می‌رسد.

برای احادیث، عناوین مناسب انتخاب کردیم و شرح و نکات استاد را در ذیل هر حدیث، عنوان‌بندی و مرتب نمودیم تا علاوه بر زیبایی مطالب دسترسی به آنها را نیز آسان نماید.

بیانات ذیل احادیث با اندک تغییر در الفاظ همه مربوط به استاد هستند و اگر در اندک مواردی نیاز به توضیح یا تکمیل بود عبارت را در پرانتز آوردیم تا حفظ امانت شده باشد.

چنانچه خود استاد هم مکرر فرموده‌اند تذکر این نکته لازم است که توضیحات به تعدادی است که فرصت و مجال بوده و شرح دقایق و نکات بیشتر را به زمان و مکان واگذار کرده‌اند، و چون مخاطبین و حاضرین در جلسه درس طلاب گرامی و حوزویان بوده‌اند مثال‌ها بیشتر متناسب با فضای حوزه بیان گردیده است تا مانع از استفاده عموم مردم از لطایف و برکات این احادیث نیست.

در پایان از کسانی که در گردآوری و نشر این اثر زحمت کشیده و ما را یاری نمودند به ویژه از جناب مستطاب حجة الاسلام حسینعلی برزگران که در تفکیک و جمع‌آوری احادیث معرفتی و اخلاقی دروس استاد گرامی همت گماشتند، تشکر و سپاس فراوان را داریم. امید آنکه مورد رضایت و عنایت کریمانه آقای در سفر و عزیز غایب از نظر ما حضرت بقية الله الاعظم ارواحنا فداء وعجل الله تعالى فرجه الشريف قرار گیرد.

شهر مقدس قم

شهریور ۱۴۰۲ هـ ش برابر با صفر ۱۴۴۵ هـ ق